

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS, UN SIRGADOR DE LA CULTURA RIBERENCA, I EL CERE

BIEL PUBILL SOLER

Membre de la Junta Directiva del CERE

Carmel Biarnés Biarnés va néixer el 7 d'octubre de 1928 a Ascó i el seu ric caminar s'aturà el 29 de febrer de 1992. El Ramon, el seu pare, era farmacèutic i atenia la farmàcia que es trobava a la plaça de l'Església. La Josepa, la seva mare, va morir quan en Carmel tenia sols tres anys. Fou aleshores que el seu pare es tornà a casar amb Teresa Biarnés, que li féu de mare i a qui sempre professà gran estima.

La seva infància, com la de la resta de nens de la seva edat, transcorre anant a estudi amb el Sr. Alzina i jugant per l'entramat de carrers i places del poble que tan bé, amb els anys, anirà coneixent i descrivint en els seus llibres i articles. La plàcida infantesa es veurà sacsejada amb l'esclat de la guerra del trenta-sis i el trauma que suposà per aquelles generacions d'infants. Finalitzada l'escomesa fratricida entra al Seminari de Tortosa, on hi romandrà fins el 1945. Des d'aquest moment i fins l'entrada al Servei Militar podem dir que es desperta en ell la inquietud per conèixer les seves potencialitats. És un període de sana tafaeria, de flirteig amb les seves capacitats. Descobrim l'artista que porta dins. De la mà del pintor i veí Domingo Margalef s'interessa pel pessebrisme i comença una afició, la de construir diorames, que mai no abandonarà. És en aquest moment que enceta, també, la vessant pictòrica i inicia els seus primers passos en la poesia.

En tornar del Servei, l'any cinquanta-un, i després d'una breu estada a Ascó es desplaça a Barcelona on, amb cinc dels seus germans, hi romandrà fins el 1955. Ara treballa de delineant per un arquitecte. Es mou per la ciutat. És temps d'enriquiment vivencial, de coneixences i d'incursions en entitats culturals, en particular relacionades amb el món sardanista i d'esbarts.

De retorn de la capital ja no es mourà d'Ascó. La dedicació al camp, a les finques familiars, l'absorbeix fins que a principis dels seixanta comença a dedicar-se professionalment a la fotografia muntant un estudi a la rebotiga de la farmàcia. Podria ser que l'activitat fotogràfica, que no abandonà fins el 89, fos el detonant pel seu interès pel patrimoni i, d'aquí, per l'afany de reco-

llir, de col·leccionar, d'aplegar qualsevol objecte, peça o document relacionat amb Ascó. A través de la fotografia se n'adona dels canvis que comencen a precipitar-se en la societat dels seixanta. Aquesta inquietud el durà ara a viatjar per la comarca, a fotografiar els paisatges de la nostra Ribera, a establir contacte amb un reduït però entusiasta grup de personatges lletraferits que, en els anys a venir, seran referents en la seva producció (Dolors Cabré, Artur Cot, Artur Bladé, Rossend Escolà entre d'altres).

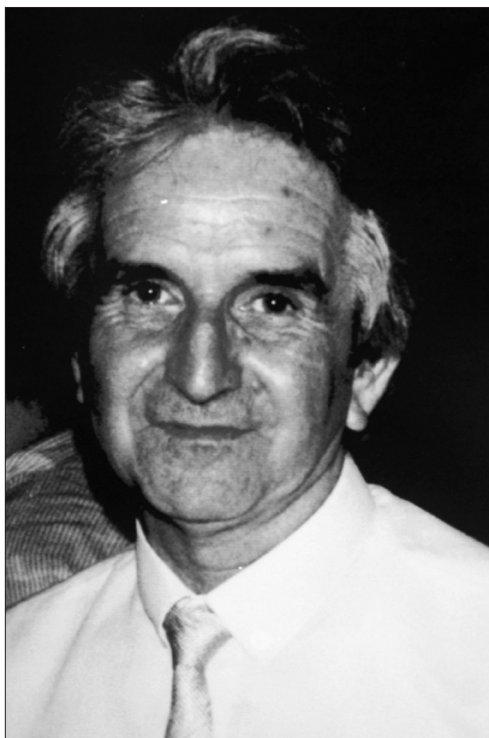
Per fi se sent preparat per iniciar-se en el món literari, en el sentit més ampli. Disposa de temps i pot compaginar perfectament la seva feina de fotògraf amb el periodisme. I ho farà com articulista en la premsa comarcal, a l'*Antorcha* de Flix. Un ràpid repàs a la seva participació en aquesta revista ens dóna idea de la seva prolífera activitat periodística. Des del seu primer article aparegut el setembre de 1967 fins al seu darrer a *La Veu de Flix* (juny 1986) hi trobem un total de 90 articles repartits en 76 revistes. Intervé en un 36,8% de les 206 revistes que van aparèixer entre aquests anys, essent el període més actiu el comprès entre el 1975 i fins a principis dels vuitanta. Analitzant aquesta producció periodística descobrim, i permeteu-me l'expressió, un Carmel catalanista o, si més no, conscient de la necessitat d'emprar la llengua materna i preocupat per utilitzar la riquesa de les expressions i del vocabulari local. Sols en quatre d'aquests articles s'expressa en castellà i en un d'aquests encara ho justifica per l'interès que tenia, diu, per "donar a conèixer les nostres comarques, totalment desconegudes" (núm. 78, març 1986).

A partir de l'any 1970 el trobem plenament immers en aquesta activitat que ja mai deixarà. Així, els seus articles veuran la llum en nombrosos diaris com ara el *Diario Español de Tarragona*, l'*Avui*, la *Vanguardia*, la *Veu de Flix*, el *Correo Catalán* o la revista local *Castrum de Ascho 1148*, de la qual en fou un dels principals impulsors. També serà habitual la seva participació a Ràdio Flix i Ràdio Móra, i la col·laboració amb escrits en els programes de Festa Major.

Carmel no s'encasellà en cap temàtica concreta i en els seus articles tant parla de temes de caràcter històric —en particular centrats en estudis sobre l'orde del Temple i els moriscs, així com de recerca arqueològica—; com dóna referències a aspectes del folklore i d'àmbit costumista; o aporta reflexions i fa articles d'opinió sobre l'actualitat lligada, sovint, a la temàtica nuclear i del riu.

Aquest ventall creatiu, forjat lentament a través d'una formació autodidacta, l'aboca finalment a la presentació del seu primer llibre i un dels més importants, *Moros i moriscos a la Ribera d'Ebre* (1972).¹ La repercussió d'aquesta obra, avui encara de referència entre els estudiosos, el condueix a assistir i participar en nombroses jornades i congressos d'àmbit estatal. Per citar-ne alguns: Congrés d'Història Moderna de Catalunya —Barcelona, 1984—, Congreso Internacional de las Tres Culturas —Toledo, 1985—, X Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica —València, 1985—; IV Congreso Internacional de Mudejarismo —Terol, 1987.

*Retrat de Carmel Biarnés Biarnés
(foto: arxiu del CERE)*

*Carmel Biarnés llegint
l'Acta del Jurat del III Premi d'Assaig
Artur Bladé i Desumvila el 1987
(foto: arxiu del CERE)*

Aquesta formació constant, l'accés als arxius més importants de la península i l'interès particular per la història d'Ascó el portaran a escriure altres llibres de referència com ara *Els moriscos a Catalunya* (1981), *La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre* —guanyador del II Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila (1985)— i la novel·la pòstuma *La creu de la mitja lluna* (1992). Altres obres entranyables del nostre autor són *El beat Pere Sans i Jordà d'Ascó. Vida, martiri i glorificació* (1980), *Guia d'Ascó* (1983), *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes* (1985), *La navegació fluvial per l'Ebre* (1987) i, en col·laboració amb Josep Cid, la *Guia de la Ribera d'Ebre* (1984).

En la seva vasta obra hi trobem, doncs, estudis i referències als costums, tradicions i anecdotari del poble i comarca, al vocabulari i a la toponímia, documentació històrica, contes i dites, novel·les, poesia i fins i tot teatre. No hem d'oblidar, encara, la vessant artística o el fons fotogràfic, encara avui inèdit, i la seva tasca museogràfica i de col·leccionista.

Carmel va ser allò que avui en diríem un dinamitzador o activista cultural. Va presidir el Consell Local de Cultura del seu poble, va potenciar el desenvolupament i consolidació de grups interessats per la cultura popular, va promoure la creació de la revista local. Gràcies a la seva perseverança i la participació en jornades i congressos va poder establir contacte amb associacions i persones amb inquietuds semblants, a través de les quals va donar a conèixer el patrimoni cultural de la nostra població, i una de les seves màximes alegries va ser haver aconseguit difondre i promoure la festa de Sant Antoni i, en particular, la jota d'Ascó, com a ell li agradava remarcar.

Sols se m'acut explicar l'ampli llegat de Carmel definint la seva personalitat, que, en cap cas, es pot concretar en un sol adjectiu, sinó en un corpus de qualificatius: sensible, afable, cordial, receptiu i obert al tracte, de llarga conversa, il·lusionat, actiu, inquiet, treballador, sempre disposat a ajudar i a aportar els seus coneixements, tafaner... Aquesta sana tafaneria el va portar a interessar-se per tot i preocupar-se per recollir i conservar un món que, com un vident, efectivament s'ha esvaït ràpidament en el darrer quart de segle.

En definitiva, Carmel Biarnés ha estat, és i serà un referent per qualsevol persona que s'interessi per Ascó o per la Ribera d'Ebre i que vulgui informar-se i conèixer com és aquesta terra i què s'hi pot trobar. I haurà de passar per Carmel i amb ell, és clar, pels companys de viatge que amb clarividència, entusiasme i molta empena van impulsar la fundació del CERE.

BIBLIOGRAFIA EDITADA PEL CERE

(vegeu Anguera i Casadó, 2008, i Pérez et al., 2008, en aquest volum)

BIARNÉS, C. (1985): *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes*. (Consell Local d'Ascó del CERE).

BIARNÉS, C. (1986): "Tres dies d'Ebre" *Miscel·lània* 3: 54-57.

BIARNÉS C. (1986): *La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)* (II Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1985).

BIARNÉS, C. (1987): *La navegació fluvial per l'Ebre*.

BIARNÉS, C. (1989): "Festes Majors d'Ascó" *Miscel·lània* 7: 13-18.

BIARNÉS, C. (1992): *La creu de la mitja lluna. Biografia morisca*, s. XVI. Col·lecció Gúmena, núm. 1.

NOTES

1. La bibliografia detallada i referències a articles, congressos i jornades on va participar Carmel Biarnés podreu consultar-la a *Malpàs*, revista d'informació i opinió d'Ascó, núm. 14 corresponent al mes de febrer de 1997.